

**İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SOSYAL BİLGİLER DERS
KİTAPLARINDA COĞRAFYA KONULARIYLA İLGİLİ
KAVRAMLARIN BELİRLENMESİ (2004 PROGRAMINA GÖRE)**

Dr. Seçil ALKIŞ*

ÖZET

Bu araştırmada, 2004 programına göre hazırlanan sosyal bilgiler 4 ve 5 ders kitaplarında yer alan coğrafya konularıyla ilgili kavramların belirlenmesi amaçlanmış ve genel coğrafya konularıyla ilgili toplam 190 kavram (fiziki coğrafya 129 kavram, beşeri ve ekonomik coğrafya 61 kavram) olduğu tespit edilmiştir. Fiziki coğrafya konularıyla ilgili kavramların, beşeri ve ekonomik coğrafya konularıyla ilgili kavramlara oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle iklim ve yer şekilleri konularıyla ilgili kavramların diğerlerine göre daha fazladır. 2004 programına göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili kavram sayısının 1998 programına göre hazırlanan ders kitaplarına nazaran azaltıldığı dikkati çekmektedir. Ancak yine de, ders kitaplarında coğrafya ile ilgili kavramların oldukça fazla sayıda olduğu ve bu sebeple ilköğretim birinci kademe öğrencilerine bu kavramların tümünün kazandırılmasının oldukça zor olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Coğrafya, Kavram

ABSTRACT

The present study aimed at determining the geography concepts in the Social Studies course books 4 and 5 which had been prepared according to 2004 curriculum and a total of 190 concepts on geography (129 physical geography concepts, 61 demographic and economic geography concepts) were determined. It is seen that the physical geography concepts are more frequent than the concepts on demographic and economic geography. It draws attention that the concepts on weather and land features are more frequent than the other ones. In the current social studies course books, the reduction of the number of the geography concepts is another point that attracts attention. However, it is thought that there still are too many geography concepts in the course books too and it would be highly difficult to teach all those concepts to the first grade students.

Key Words: Social Studies, Geography, Concept

---

*Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı. e-mail:secilalkis@uludag.edu.tr

GİRİŞ

Son yıllarda hem fen bilimleri hem de sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin temel kavramlar ile ilgili algılamaları üzerine yapılan çalışmaların sayısında bir artış gözlenmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin coğrafya ile ilgili kavramları algılamaları ve bu konulardaki kavram yanılgıları konusunda da dikkate değer çalışmalar yapılmaktadır. Örneğin Platten (1995a) çalışmasında, 7 yaşındaki çocukların coğrafi terimleri anlama düzeylerini belirlemek amacıyla coğrafya müfredat programında yer alan 30 coğrafi kavramı tespit etmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, bu yaştaki çocukların belirlenen kavramları anlamada büyük zorluklar yaşadıklarını hatta genelde yanlış anlamaların olduğunu ortaya koymuştur. Platten (1995b) 1991’de İngiliz ulusal coğrafya müfredatının uygulanmaya başlanmasından iki yıl sonra farklı örneklem gurubu üzerinde daha önce araştırdığı bu 30 kavramın ne derece anlaşıldığını ortaya çıkarmayı ve yeni programın öğretimdeki başarısını değerlendirmeyi amaçladığı bir diğer çalışmada öğrencilerin coğrafi kavramları anlama düzeylerinde önemli bir değişiklik olmadığını tespit etmiştir. Karabağ (1998) çalışmasında, coğrafya öğretimi açısından önemli olan anahtar soru ve kavramlara yönelik bilgiler vermiştir. Cin (1999) doktora çalışmasında, iki farklı coğrafi çevrede yaşayan sekiz yaş grubuna ait öğrencilerin dere, deniz, göl kavramları hakkındaki bilgilerini araştırmış ve çocukların çok sayıda kavram yanılgısına düştüklerini saptamıştır.

Cin ve Özçelik (2002) çalışmalarında, çocukların fiziki coğrafya kavramlarını öğrenmelerine etki eden faktörleri incelemiştir. Bu tarama çalışması, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimleri sürecinde çok sayıda coğrafi kavram öğrendiklerini göstermiştir. Akbaş (2002) çalışmasında, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin büyük bir bölümünün incelenen kavramlarla ilgili olarak birçok kavram yanılgısına sahip olduklarını ve bu kavramları anlamakta ve ifade etmekte zorlandıklarını tespit etmiştir. Dove (2002) çalışmasında, fiziki coğrafya konularında öğrencilerin sahip oldukları alternatif kavramları incelemiştir. Turan (2002) çalışmasında, coğrafya bilminde, kavram ve terimlerin coğrafi olgu ve olayları tanımlamak için kullanıldığını ve bu nedenle kavram ve terimlerin coğrafya öğretiminde önemli bir yer tuttuğunu vurgulamıştır. Yazıcı ve Samancı (2003) çalışmalarında, ilköğretim 5. sınıf “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinde yer alan 30 adet coğrafi kavram seçilerek,

*İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA COĞRAFYA
KONULARIYLA İLGİLİ KAVRAMLARIN BELİRLENMESİ (2004 PROGRAMINA GÖRE)*

oluşturulan kısa cevaplı anket formları öğrencilere uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin anlama gücünü çaktığı kavramlar, kolay anlaşılabilir kavramlar ve kavram yanlışlığı tespit edilen kavramlar belirtilmiştir. Cin (2004) ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin deniz kavramını algılamalarını incelediği araştırmasında, çocukların denizi tanıma konusunda fazla zorluk çekmediklerini, ancak denizi diğer su kütlelerinden, özellikle gölden ayıran özelliklerini anlamada zorluk çektiklerini saptamıştır. Bu gibi çalışmalar, kavram öğretiminin tüm bilim alanlarında olduğu gibi coğrafya öğretiminde de çok önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir (Coşkun, 2003:147).

Coğrafya bilminde, terim ve kavramlar, coğrafi olgu ve olayları tanımlamak için kullanılır. Bu nedenle, kavram ve terimler coğrafya öğretiminde önemli bir yer tutar (Turan, 2002:67). İnsanın üzerinde faaliyet yaptığı tüm dünya ve doğa coğrafyanın alanı olduğu için imgesel tasarımları zengin olan bir sektördür. Öğrenciler okulda, giderek daha karmaşık birçok yeni durum ve olayla kavramsal olarak karşılaşır. Bu karşılaşmalarda kavrama dayalı coğrafya öğrenmeleri, dünya ve ülke ölçeğinde farklı ve benzer birçok konu için zengin bir menü sunar (Girgin, Ertürk, 2006:3). Kavram ve terimler, coğrafyanın araştırma ve incelemeye, veri toplama, verilen değerlendirmeye ve sonuç çıkarmaya dönük bilimsel çalışmalar yapan bilim dalı olmasından dolayı oldukça önemli yer tutar. Coğrafya kendi alanına giren konuları incelerken karşılaştığı nesne ve maddeleri adlandırarak, onların kolayca tanınmasını sağlar. Örneğin, yeryüzü şekillerini ova, plato, dağ, taraça gibi adlar vererek tanıtır. Diğer taraftan coğrafya, yeryüzünde meydana gelen olayları da adlandırır. Örneğin, gel-git hareketleri, heyelanlar, depremler, volkanik hareketler birer tabiat olayı olmasına rağmen, onları ayrı ayrı adlandırmak suretiyle olayların incelenmesini kolaylaştırmıştır. Kısaca coğrafya, hem kendine özgü, hem de başka bilimlere özgü kavram ve terimleri birlikte kullanarak, tanımlanması ve açıklanması gerekli geniş bir kelime dağarcığı oluşturmuştur (Turan, 2002:69,70).

Bilindiği gibi kavramlar, ilköğretim çağındaki çocukların zihinlerindeki temel bilişsel yapıların oluşmasına ve yeni bilgileri anlamlı bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olur (Akt.Yazıcı, Samancı 2003) ve fiziksel ve sosyal dünyamızı anlamamızı sağlar (Turan, 2002:70). Kavramlar bilgilerin temel yapı taşıdır, kavramlar arası ilişkiler de bilimsel ilkeleri oluşturur. Bireyler küçük yaştan itibaren düşüncenin

birimleri olan kavramları öğrenir. Kavramları sınıflar, aralarındaki ilişkileri kurar ve böylece bilgilerine anlam kazandırır (Öztuna, 2002:17,18).

Kavram öğrenmenin özellikle ilk ve orta öğretimde daha sonraki öğrenmelere temel hazırlayan önemli bir olgu olduğu kabul edilmektedir (Şahin, 2004:2367). Temel kavramları kazandırmadan öğrencilere daha ayrıntılı ve zor bilgileri öğretmek mümkün değildir. Öğretilseler de kalıcı olmazlar (Akt. Aksoy, 2003:232). Ayrıca, bilimsel bilginin temelini oluşturan kavramların yanlış öğrenilmesi ya da yanlış yorumlanması, kavram kargaşası ve kavram yanlışlarına yol açarak, öğrenilen bilginin kullanılamamasına hatta yanlış kullanılmasına sebep olmaktadır (Demirci, Sarıkaya, 2004). Bu nedenle, sosyal bilgiler derslerindeki kavramların öğretiminde, öğrencilere bol örnek verilmesi, kavramların mümkün olduğunca görsel materyallerle desteklenmesi, uygun öğretim tekniklerinin kullanılması öğretimi kolaylaştırır (Akt. Yazıcı, Samancı, 2003). Seçilen kavramın türüne göre, öğretim etkinlik ve stratejilerin belirlenmesi gerekir. Ayrıca öğrencilerin gelişimsel özellikleri de hangi tür kavramların, belirli yaşlarda kazandırılabilmesi konusunda önem taşır. Örneğin soyut düşünebilme aşamasına henüz gelmemiş çocuklara, soyut kavramları kazandırmak güçtür (Doğanay, 2002:232,233). Yine Sosyal Bilgilerle ilgili kavramlar arasındaki ilişkilerin sınıfta sunulması ve kavram kargaşasına neden olabilecek, öğrencilerin ön bilgilerinin ortaya çıkarılması anlamlı öğrenme için gereklidir (Yazıcı-Samancı, 2003)

Sosyal bilimlere ait kavramları kullanılması, 2004 programına göre hazırlanan sosyal bilgiler programının vizyonlarından birini oluşturmaktadır. Sosyal Bilgiler programında psikoloji, antropoloji, coğrafya, sosyoloji, siyaset bilimi, ekonomi ve tarihle ilgili toplam 61 kavram bulunmaktadır. Coğrafya ile ilgili olarak verilen kavramlar ise; yerleşme, nüfus, bölge, yön, yer, çevre, hava olayı, hava durumu, afet, doğal ortam ve beşeri ortamdır (MEB, 2005). 2004 programına göre hazırlanan Sosyal Bilgiler ders kitapları incelendiğinde ise, özellikle “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanında “Yaşadığımız Yer” ve “Bölgemizi Tanıyalım” ünitelerinde; ayrıca “Üretim Dağıtım, Tüketim” öğrenme alanının “Ürettiklerimiz” ünitesinde coğrafya ile ilgili kavramların yoğun olarak kullanıldığı ancak bununla beraber diğer ünitelerde de coğrafya konularıyla ilgili kavramların yer aldığı

**İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA COĞRAFYA
KONULARIYLA İLGİLİ KAVRAMLARIN BELİRLENMESİ (2004 PROGRAMINA GÖRE)**

görülmektedir. Buradan hareketle çalışmada, ilköğretim birinci kademe sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan coğrafya ile ilgili kavramlar belirlenmeye çalışılmaktadır.

BULGULAR VE YORUM

Bu çalışmada, ilköğretim birinci kademe sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan genel coğrafya konularıyla ilgili kavramlar belirlenmiştir. Sosyal Bilgiler 4 ve Sosyal Bilgiler 5 ders kitaplarında yer alan genel coğrafya konularıyla ilgili kavramların konulara göre dağılımları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Fiziki Coğrafya	(f)	Beşeri ve Ekonomik Coğrafya	(f)
İklim bilimi (Klimatoloji)	33	Nüfus - yerleşme / Şehir coğrafyası	23
Yer şekilleri bilimi (Jeomorfoloji)	30	Sanayi coğrafyası	11
Sular coğrafyası (Hidrografya)	13	Ziraat coğrafyası	10
Afetler coğrafyası	12	Ulaşım coğrafyası	7
Haritalar (Kartografya)	12	Yeraltı kaynakları ve madenler	4
Bitki coğrafyası / Toprak coğrafyası	11	Enerji coğrafyası	4
Çevre/ Çevre sorunları coğrafyası	10	Turizm coğrafyası	2
Dünya’nın şekli ve hareketleri	8		
Toplam	129	Toplam	61

Tabloda, ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili olarak toplam 190 kavramın yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, fiziki coğrafya konularıyla ilgili kavramların (f=129), beşeri ve ekonomik coğrafya konularıyla ilgili kavramlardan (f=61) daha fazla olduğu dikkati çekmektedir. Özellikle iklim, yer şekilleri ve nüfus - yerleşme / şehir coğrafyası konu başlıklarındaki kavramlar daha fazladır. 1998 programına göre hazırlanan ilköğretim birinci kademe sosyal bilgiler ders kitaplarında ise, coğrafya konularıyla ilgili olarak 300’den fazla kavramın bulunduğu ifade edilmiştir (Alkış, 2005). Buna göre, 2004 programına göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili kavram sayısının azaltıldığı görülmektedir.

Tablo 2’de ise sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan genel coğrafya konularıyla ilgili kavramlar, benzer ya da birbiriyle ilişkili olanlar beraber sunularak verilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, 2004 programına göre hazırlanan sosyal bilgiler 4 ve 5 ders kitapları incelenerek, bu ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili olarak toplam 190 kavram olduğu tespit edilmiştir. Fiziki coğrafya konularıyla ilgili kavramların, beşeri ve ekonomik coğrafya konularıyla ilgili kavramlardan daha fazla olduğu, özellikle iklim ve yer şekilleri ile ilgili kavramların diğerlerine oranla ders kitaplarında daha çok yer aldığı dikkati çekmektedir. Ayrıca, 2004 programına göre hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili kavram sayısının bir önceki programda göre azaltıldığı görülmektedir. Ancak yine de, coğrafya ile ilgili kavramların oldukça fazla olduğu ve bu sebeple ilköğretim birinci kademe öğrencilerine bu kavramların tümünün kazandırılmasının zor olacağı düşünülmektedir. Ders kitaplarında coğrafya konularıyla ilgili olarak çeşitli kavramların yer almış olması, bu kavramların öğrenciler tarafından öğrenilmiş oldukları anlamına gelmemektedir. Bu nedenle, rezerv, nükleer santral, havza, peribacaları, delta, traverten, basınç, tuf vb. gibi öğrenciler tarafından kavranmasının güç olacağı düşünülen bazı kavramların algılanma düzeylerinin çeşitli araştırmalarla tespit edilmesi faydalı olacaktır.

Ayrıca, başka yayınevlerine ait sosyal bilgiler ders kitaplarında ekoloji, tarıca tarımı, ekosistem, kanyon, küresel ısınma, iklim değişikliği, lodos, sıradağ gibi farklı kavramlara rastlanmaktadır. Coğrafya ile ilgili kavramların aynı kademedeki bütün ders kitaplarında aynı şekilde yer alması ve standartlaştırılması kavram öğretimi açısından gereklidir.

Son olarak, ders kitaplarında bazı kavramlarla ilgili olarak sadece kavram isminin yer aldığı görülmektedir. Coğrafya konularıyla ilgili kavramların öğretiminde, kavramın ismi, ayırt edici özellikleri, ayırt edici olmayan özellikleri ve örneklerinin yer aldığı çeşitli kavram kartlarının oluşturulması ve öğretimde kullanılması daha faydalı olacaktır. Ayrıca anlam çözümleme tabloları, kavram ağları ve kavram haritalarının kullanılmasının da aynı şekilde faydalı olacağı düşünülmektedir.

**İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA COĞRAFYA
KONULARIYLA İLGİLİ KAVRAMLARIN BELİRLENMESİ (2004 PROGRAMINA GÖRE)**

Tablo 2- İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Genel Coğrafya Konularıyla İlgili Olan Kavramlar		
Yer şekilleri bilimi (Jeomorfoloji)	İklim bilimi (Klimatoloji)	Nüfus ve yerleşme / Şehir coğrafyası
Ada, yarımada	atmosfer, hava, hava durumu, hava olayı	kıta, ülke, bölge, coğrafi bölge, bölge sınırı
arazi yapısı	basınç, basınç ölçer (barometre)	göç, göçebe
Boğaz	bulut, sis	yerleşim birimi, il, şehir, ilçe, belde, yöre
Buzul	cemre	insan, nüfus, nüfus artışı
dağ, dağ eteği	don olayı	yerleşme, kır yerleşmesi, kent yerleşmesi, toplu yerleşme, kırsal alan, konut
delta, kıyı, plaj, sahil, kumsal	fırtına, tayfun	yaayla
Körfez	gök gürültüsü, yıldırım	Ziraat coğrafyası
ova	meteoroloji, meteorolojist	hayvancılık, büyükbaş hayvan, küçükbaş hayvan, yem
peribacaları	iklim, ılıman iklim, karadeniz iklimi, akdeniz iklimi, karasal iklim	ormancılık, balıkçılık, seracılık
mağara	mevsim (yaz/kış/ilkbahar/sonbahar)	tarım, tarla, ürün
plato	nem, nem ölçer (hidrograf)	Turizm coğrafyası
traverten	rüzgar, rüzgar aşındırması	turizm/ turist
vadi, dere yatağı	sıcaklık, sıcaklık ölçer (termometre), (°C)	Sanayi coğrafyası
volkan, volkanik dağ, sönmüş volkan, volkanik olay, volkanik tüf	yağış, yağış ölçer (plüviyometre), sağanak, yağmur, kar, (mm)	sanayi, sanayi kuruluşu, fabrika
yerkabuğu, yeryüzü şekilleri	Bitki coğrafyası / toprak coğrafyası	ticaret, üretim, tüketim, dağıtım
Yükselti, tepe, yamaç	bitki örtüsü	hammadde
Dünya'nın şekli ve hareketleri	çöl, bozkır, maki, orman, yağmur ormanları	ihracat, ihraç, ithal
Dünya, kutup, güneş, ay, kutup yıldızı	toprak, taş	Enerji coğrafyası
gün, gündüz, gece	verimli toprak, geçirimli toprak, kireçsiz toprak	nükleer santral
Haritalar (Kartografya)	Çevre/ Çevre sorunları coğrafyası	temiz enerji, rüzgar gücü, güneş enerjisi
harita, ölçek, harita sembolleri, fiziki harita, kabartma harita, yüz ölçümü	çevre, doğa, doğal çevre, çevre koruması, doğal özellikler	Yeraltı kaynakları ve madenler
yer, yön, ana yön, ara yön, pusula	hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği	maden, maden yatağı, rezerv
kroki	iklimde görülen bozulmalar	yeraltı zenginlikleri
Sular coğrafyası (Hidrografya)	erozyon	Ulaşım coğrafyası
okyanus, deniz, göl	Afetler coğrafyası	demiryolu, hava yolu, deniz yolu, kara yolu
akarsu, nehir, çay, dere, ırmak, havza	çığ, sel, tsunami, heyelan, yer kayması	taşımacılık, ulaşım araçları
baraj, çavlan, akarsu aşındırması	doğal afetler, doğal tehlike	liman
maden suyu	deprem, deprem kuşakları, depremin büyüklüğü ve şiddeti, merkez üssü, fay hattı	

KAYNAKÇA

- Akbaş, Yavuz -2002: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafi Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon.
- Aksoy, Bülent -2003: İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Coğrafya Konularının Öğretim İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi, Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler, Editör: Cemalettin Şahin, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, s. 227-241, Ankara.
- Alkış, Seçil -2005: İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Coğrafi Kavramlar Açısından İncelenmesi”, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi (28-30 Eylül 2005), Kongre Kitabı Cilt 2, s.976-979, Denizli.
- Cin, Mustafa – 2004: İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinin Deniz Kavramını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Educational Sciences: Theory & Practice, Volume 4, Issue 1 (May), 7-23, Ankara.
- Cin, Mustafa – Özçelik, İsmail -2002: A Review of the Literature on Concept Learning in Physical Geography, Boğaziçi University Journal of Education, Vol. 19 (1), .61-75, İstanbul.
- Cin, Mustafa -1999: The Influence of Direct Experience of the Physical Environment on Concept Learning in Physical Geography, E.D Thesis, University of Durham.
- Coşkun, Mücahit -2003: “Coğrafya Öğretiminde Nem Konusundaki Kavram Yanlışlıkları ve Giderilmesine Yönelik Öneriler”, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(3) 147-158, Ankara.
- Demirci, Mutlu Pınar -Sarıkaya, Mustafa, -2004: “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Isı ve Sıcaklık Konusundaki Kavram Yanılgıları ve Yanılgıların Giderilmesinde Yapısalcı Kuramın Etkisi”, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Malatya.

*İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA COĞRAFYA
KONULARIYLA İLGİLİ KAVRAMLARIN BELİRLENMESİ (2004 PROGRAMINA GÖRE)*

- Doğanay, Ahmet -2002: “Öğretimde Kavram ve Genellemelerin Geliştirilmesi-Bölüm 7”, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, (Editörler: Cemil Öztürk-Dursun Dilek), Pegem-A Yay. Ankara.
- Dove, Jane -2002: Immaculate Misconceptions, The Geographical Association, First Published 1999, Printed and bound by Colorcraft Ltd, Hong Kong.
- Girgin, Mustafa - Ertürk, Mustafa -2006 “Yürürlükteki Program ve Ders Kitaplarına Göre Ortaöğretim Coğrafya Perspektifimiz”, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 1 (1-13).
- Karabağ, Servet -1998: Coğrafya Öğretiminde Anahtar Sorular ve Kavramlar, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, 25-41, Ankara.
- Öztuna, Aysun, -2002: Kavram Haritalarının Grup Döngüsünde Yapılandırılmasının Başarıya ve Kavram Gelişimine Etkisi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Platten, Linda, -1995a: Talking Geography: an Investigation into Young Children’s Understanding of Geographical Terms Part-1, International Journal of Early Years Education, Vol.3, Number:1 (Spring), 74-91.
- Platten, Linda -1995b: Talking Geography: an Investigation into Young Children’s Understanding of Geographical Terms Part-2, International Journal of Early Years Education, Vol.3, Number:3 (Autumn), 69-84.
- Şahin, Salih -2004: “Coğrafya Öğretiminde Beş Temel Konu”, XII.Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler (Cilt-IV), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, s. 2361-2384, Ankara,
- Turan, İlhan -2002: “Lise Coğrafya Derslerinde Kavram ve Terim Öğretimi ile İlgili Sorunlar”, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 22, Sayı 2, 67-84, Ankara.
- Yazıcı, Hakkı -Samancı, Osman 2003İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları ile İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri, MEB. Dergisi, Sayı:158, Ankara.

SEÇİL ALKIŞ

Sosyal Bilgiler Dersi 4. ve 5. Sınıf Program Yenileme Çalışmaları, MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, İlköğretim Programları, Ankara, 2005 (www.meb.gov.tr)

İlköğretim Sosyal Bilgiler 4 Ders Kitabı, MEB Devlet Kitapları, Birinci Baskı, İstanbul, 2005.

İlköğretim Sosyal Bilgiler 5 Ders Kitabı, MEB Devlet Kitapları, Birinci Baskı, Ankara, 2005.